

**UCHWAŁA NR XIV/141/2020
RADY MIEJSKIEJ GMINY DOBRZYCA**

z dnia 24 lutego 2020 r.

w sprawie zatwierdzenia "Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020 - 2022".

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z 2018 r. poz. 2245 oraz z 2019 r. poz. 924 i 1818), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "**Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020 - 2022**" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Dobrzyca.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ**
Witalis Piórolniczak

Uzasadnienie do uchwały Nr XIV/141/2020

Rady Miejskiej Gminy Dobrzyca

z dnia 24 lutego 2020 r.

Przepis art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zmianami) stanowi, że do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych i powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Dobrzyca. W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.

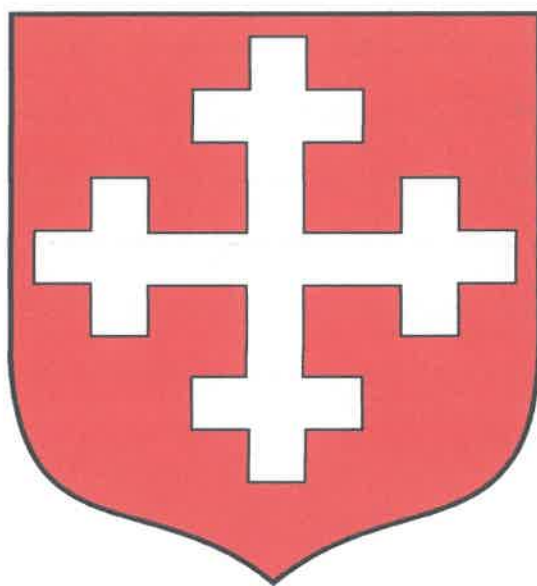
PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Witalis Pirolniczak

Załącznik do uchwały Nr XIV/141/2020

Rady Miejskiej Gminy Dobrzyca

z dnia 24 lutego 2020 r.

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY DOBRZYCA
NA LATA 2020–2022

Dobrzyca 2020

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
1. Aspekty Prawne Programu Wspierania Rodziny	4
2. Założenia Programu Wspierania Rodziny.....	5
3. Diagnoza Społeczna.....	6
3.1. Świadczenia dla rodzin udzielanych przez GOPS w Dobrzycy	6
3.2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej.....	7
3.3. Asystent rodziny	8
3.4. Piecza zastępcza	9
3.5. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	11
4. Analiza SWOT.....	11
5. Cel Główny Programu Wspierania Rodziny	14
6. Cele Szczegółowe Programu Wspierania Rodziny.....	14
7. Działania	15
8. Harmonogram Działań	17
9. Realizatorzy i Partnerzy	17
10. Źródła Finansowania	18
11. Monitoring.....	18
12. Ewaluacja.....	19

WPROWADZENIE

Mając na uwadze fundamentalną rolę rodziny, zarówno w wymiarze społecznym, jak i indywidualnym, niezbędne jest organizowanie w ramach gminnego systemu działań zapobiegających występowaniu negatywnych zjawisk, mogących mieć wpływ na jej funkcjonowanie, w sytuacji gdy nie wypełnia prawidłowo swoich zadań.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Problemy występujące w rodzinie są często złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm, przemoc, bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Problemy te mogą być przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dezorganizacja rodziny to stan, w którym członkowie rodziny nie wykonują swoich wzajemnych obowiązków, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Z uwagi na doniosłą rolę rodziny w wychowywaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami i patologiami, to właśnie rodzina powinna być szczególnie wspierana w wypełnianiu swoich funkcji poprzez budowanie programów profilaktycznych, informacyjnych, pomocowych i terapeutycznych.

1. Aspekty Prawne Programu Wspierania Rodziny

Pierwszym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej¹, gdzie prawa rodziny i prawa dziecka stanowią dobro chronione:

- rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej;
- przyznaje rodzicom prawo do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem, uznając ograniczenie, pozbawienie praw rodzicielskich za sytuację wyjątkową - może to nastąpić tylko w przypadkach określonych w ustawie i tylko na podstawie prawomocnego wyroku sądowego;
- nakłada obowiązek szczególnej pomocy ze strony władz publicznych w stosunku do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, w szczególności względem rodzin wielodzietnych i niepełnych;
- zapewnia ochronę dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. W toku ustalania praw dziecka organy władzy publicznej oraz osoby odpowiedzialne za dziecko są obowiązane do wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka.

Ochrona prawna rodziny określona w zasadach konstytucyjnych, znajduje rozwinięcie i konkretyzację w przepisach ustaw szczegółowych, przede wszystkim w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Kodeksie postępowania cywilnego, Kodeksie cywilnym, Kodeksie karnym i Kodeksie postępowania karnego. Przepisy prawne wspierające rodzinę występują również w innych unormowaniach prawnych, m.in. w prawie pracy.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem";
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start";
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023;
- uchwała nr X/189/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 15 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Programu "Wielkopolska Karta Rodziny";
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrzyca;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Dobrzyca;
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobrzyca;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dobrzyca;
- Innych właściwych aktów prawnych.

2. Założenia Programu Wspierania Rodziny

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020-2022, został opracowany z myślą o rodzinie jako podstawowym środowisku, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecka. Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późn. zm.), zwana dalej „ustawą”.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami

społecznymi. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewidziała podział zadań pomiędzy wszystkie szczeble samorządu terytorialnego.

3. Diagnoza Społeczna

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020-2022 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Dobrzyca, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych pochodzących ze źródeł - rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dobrzycy.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Ośrodka oraz analiza społeczna zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobrzyca.

3.1. Świadczenia dla rodzin udzielane w GOPS w Dobrzycy.

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. GOPS w Dobrzycy udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

GOPS jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w imieniu gminy Dobrzyca. Ponadto GOPS realizuje zadania wynikające z odrębnych regulacji prawnych znajdujących się w obszarze wspierania rodziny, w tym:

- wypłaca świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
- wypłaca jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- realizuje usługi asystenta rodziny w zakresie pracy z rodzinami zagrożonymi różnego rodzaju dysfunkcjami wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej;
- prowadzi obsługę administracyjną Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- zadania związane z realizacją ustawy o dodatkach mieszkaniowych w zakresie

przyznawania i wypłacania dodatków mieszkaniowych i dodatku energetycznego;

- wydaje Karty Dużej Rodziny;
- wydaje Wielkopolskie Karty Rodziny;
- wypłaca świadczenie wychowawcze;
- wypłaca świadczenia "Dobry start".

3.2. Rodziny korzystające z pomocy społecznej.

Lp.	Wyszczególnienie	2018 rok		2019 rok	
		Liczba rodzin /osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin /osób	Liczba osób w rodzinach
1.	Rodziny ogółem, w tym o liczbie osób:	294	755	293	744
	1	128	128	128	128
	2	49	98	46	92
	3	27	81	30	90
	4	31	124	34	136
	5	40	200	38	190
	6 i więcej	19	124	17	108
	w tym (z wiersza 1) rodziny z dziećmi ogółem	123	526	128	539
1.1.	1	37	106	39	119
	2	45	193	45	183
	3	27	134	28	137
	4	10	64	13	78
	5	3	21	2	14
	6	1	8	1	8
	7 i więcej	0	0	0	0
	Rodziny niepełne ogółem, w tym:	31	86	34	104
2.	o liczbie dzieci 1	19	43	16	40
	o liczbie dzieci 2	9	30	13	42
	o liczbie dzieci 3	2	8	3	12
	o liczbie dzieci 4 i więcej	1	5	2	10

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań za 2018 r., za 2019 r.

W roku 2018 r. 41,84% a w 2019 r. 43,69% rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowiły rodziny z dziećmi. Rodziny z dziećmi korzystające z pomocy społecznej to najczęściej rodziny z 1, 2 lub 3 dziećmi. Tak samo przedstawia się sytuacja w przypadku rodzin niepełnych, jednak zauważalny jest tutaj wzrost rodzin niepełnych z dziećmi, korzystających z pomocy. Na przestrzeni 2018–2019 roku ilość tych rodzin wzrosła o 3 rodziny.

3.3. Asystent rodziny.

Nie można pominąć stosunkowo nowej formy wsparcia, jaką jest przydzielanie asystenta rodziny.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie osobom zagrożonym marginalizacją możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Główną metodą pracy asystenta jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń.

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

1. Opracowywanie i realizacja planów pracy z rodziną;
2. Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
3. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
4. Wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej;
5. Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
6. Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa rodzin i dzieci.

Liczba asystentów i liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny w latach 2018 – 2019

Lp.	Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok
1.	Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1
2.	Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny, w tym:	16	19
2.1.	Liczba rodzin zobowiązanych przez sąd do pracy z asystentem rodziny	0	0

Źródło danych: opracowanie własne na podstawie sprawozdań za 2018 r., za 2019 r.

Podejmując pracę z rodziną główny akcent powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu.

Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

3.4. Piecza zastępcza.

Czynniki dysfunkcyjne, które negatywnie wpływają na funkcjonowanie rodziny nakładają na szeroko rozumianą kadrę pomocy społecznej stosowania pracy socjalnej ukierunkowanej na zmiany negatywnych zachowań i poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego. Mieszkańcy gminy mogą liczyć na wsparcie psychologa, prawnika działających przy Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień w Dobrzycy.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że *„Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”*. Powyższe prawo zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 72 ust 2 jest zapisane *„dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”*.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, że co do zasady finansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej należy do obowiązku powiatu. Jednakże, w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej. Gmina właściwa

ze względu na zamieszkanie dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej, ponosi wraz z powiatem koszty jego pobytu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych.

Konieczność współfinansowania pieczy zastępczej przez gminę dotyczy tych dzieci, które zostały tam skierowane przez sąd rodzinny po 1 styczniu 2012 r. Zgodnie z nią gmina płaci powiatowi 10 proc. w pierwszym roku pobytu dziecka, 30 proc. w drugim oraz 50 proc. w trzecim i kolejnych latach.

Gdy dziecko trafia do jednej z rodzinnych form pieczy zastępczej (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka), współfinansowane są wydatki na opiekę i wychowanie dziecka. Ich zamknięty katalog zawiera art. 192 ustawy i zalicza się do nich m.in.:

- świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka;
- dodatek w wysokości 200 zł na dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dofinansowanie do wypoczynku dziecka;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z przyjęciem dziecka;
- świadczenie przyznane w związku z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innego mającego wpływ na jakość świadczonej opieki.

Z kolei w sytuacji gdy dziecko decyzją sądu trafia do jednej z form instytucjonalnej pieczy zastępczej, do której zalicza się placówkę opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną oraz interwencyjny ośrodek preadopcyjny, gmina współfinansuje odpowiednio 10 proc., 20 proc. lub 50 proc. średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

**Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za które gmina Dobrzyca
zobowiązana jest do ponoszenia odpłatności**

2018 rok		2019 rok	
Rodziny zastępcze	Placówki opiekuńczo - wychowawcze	Rodziny zastępcze	Placówki opiekuńczo - wychowawcze
2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że problem związany z zagrożeniem umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej na terenie funkcjonowania tut. ośrodka jest widoczny. Dlatego tak bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będzie miało na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu.

Udzielenie pomocy nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Należy pamiętać, że rodzina jest podstawową komórką, w której powinien odbywać się naturalny proces kształtowania się osobowości wszystkich członków rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci. Należy dać im szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

3.5. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny.

Mówiąc o rodzinie musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju (starzenie się społeczeństwa) należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. W ramach tego programu funkcjonuje Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18-go roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, przez instytucje, które podjęły współpracę w tym zakresie. Dane tych instytucji zostały umieszczone na stronie internetowej rodzina.gov.pl.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzycy na terenie naszej gminy jest realizatorem omawianego zadania.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Kartę Dużej Rodziny wydano:

Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny	447
Liczba członków rodzin wielodzietnych, którym wydano Kartę Dużej rodziny, z tego:	1450
rodziców/małżonków	801
dzieci	649

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu z programu System Informatyczny Karty Dużej Rodziny.

4. Analiza SWOT

Istniejący system wspiera rodziny z terenu Gminy Dobrzyca w rozwiązywaniu problemów i wypełnianiu jej podstawowych funkcji. Jednakże wymagane jest, aby skoordynować i zintegrować działania lokalnych podmiotów na rzecz rodziny, gdyż tylko w ten sposób możliwa jest gwarancja skuteczności podejmowanych działań. Dopełnieniem obrazu diagnostycznego w tym zakresie jest poniższa analiza SWOT, w której przeanalizowano obecny

potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazano zewnętrzne warunki i procesy, które wpływają lub w najbliższym czasie będą wpływać na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

M O C N E S T R O N Y

- rozwijający się system pieczy zastępczej;
- opracowane programy profilaktyczne i wspierające oraz ich realizacja;
- system pomocy społecznej dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno- ekonomicznej;
- doświadczona kadra;
- profesjonalne i aktywne instytucje znające lokalne środowisko;
- dostęp do specjalistów w szkołach, bogata oferta zajęć pozalekcyjnych, wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży;
- ugruntowana współpraca z instytucjami zajmującymi się wsparciem dziecka i rodziny;
- aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego;
- wspieranie przez samorząd gminy organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny;
- funkcjonowanie na terenie gminy świetlic i klubów socjoterapeutycznych dla dzieci;
- możliwość pozyskiwania środków unijnych;
- zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego;
- wsparcie rodzin dysfunkcyjnych GOPS, placówki oświatowe, policja, sąd, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, świetlica środowiskowa;
- dobre rozeznanie lokalnych problemów rodziny przez pracowników służb społecznych.

S Ł A B E S T R O N Y

- wielopropblematowość w rodzinie;
- zagrożenie rozpadem więzi rodzinnych spowodowanej brakiem pracy, przemocą domową, uzależnieniami;
- ograniczona możliwość wpływu na rodziny biologiczne, którym odebrano dzieci;
- niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej;
- niespełnienie norm lokalowych wymaganych dla funkcjonowania świetlic i klubów socjoterapeutycznych;

- niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla rodzin ubiegających się o lokal komunalny lub lokal socjalny;
- ograniczona możliwość nabywania nowych mieszkań przez młode rodziny, wysoki koszt mieszkań i kosztów utrzymania;
- ograniczona możliwość odizolowania osoby agresywnej od pozostałych członków rodziny;
- niski poziom życia części rodzin, mający wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży.

S Z A N S E

- regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie;
- wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę i wzmocnienie roli organizacji pozarządowych działających na rzecz dziecka i rodzin;
- wzrost świadomości społecznej o zagrożeniach w rodzinie;
- możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych;
- prowadzenie przez placówki oświatowe różnych działań na rzecz dzieci i młodzieży;
- możliwość zatrudnienia klientów pomocy społecznej w ramach prac społecznie użytecznych;
- wzrastająca aktywność społeczna w podejmowaniu działalności gospodarczej i samozatrudnienia;
- przerwanie milczenia na temat uzależnień, przemocy i innych dysfunkcji;
- wychowawcza rola mediów.

Z A G R O Ź E N I A

- wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, zwiększone zjawisko wykluczenia społecznego;
- wyuczona bezradność, w tym dziedziczenie biedy;
- zagrożenie patologiami społecznymi;
- system wychowania bezstresowego, bez zasad i wymagań;
- wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży;
- zanik pozytywnych wzorców i godnych do naśladowania autorytetów – szkodliwe wzorce;
- konsumpcyjny tryb życia, zanik więzi i tradycji rodzinnych „pęd życia”;
- wzrost kosztów utrzymania rodzin;
- zjawisko nielegalnego zatrudnienia;
- ukrywanie zjawiska przemocy domowej;
- brak gwarancji bezpieczeństwa dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.

Z przedstawionej analizy SWOT wynika, że niewątpliwym zasobem lokalnego systemu wsparcia rodziny jest jego różnorodność, która stanowi niezbędną podstawę do zbudowania kompleksowej oferty usług dla rodzin i dzieci. Równocześnie występują pewne niedoskonałości w oferowanym rodzinom wsparciu, które należałoby zniwelować poprzez realizację zadań wynikających z niniejszego Programu.

5. Cel Główny Programu Wspierania Rodziny

Zapewnienie kompleksowego systemu wsparcia rodzinie w wypełnianiu swoich funkcji oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

6. Cele Szczegółowe Programu Wspierania Rodziny

Główną koncepcją i bazą, które zdecydowały o rodzaju podejmowanych w ramach Programu zadań, były już posiadane zasoby lokalnego systemu wsparcia rodziny, które należy rozwijać, udoskonalać i dostosowywać do wciąż zmieniającej się rzeczywistości.

Program zakłada realizację siedmiu celów szczegółowych, które wymagają podjęcia odpowiednich działań do potrzeb działającego systemu wspierania rodziny na terenie Gminy Dobrzyca.

Cele szczegółowe Programu

- promowanie prawidłowo funkcjonującego modelu rodziny;
- zabezpieczanie podstawowych potrzeb rodzin o niskim statusie materialnym;
- wzmacnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej rodziny;
- udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- zapobieganie patologiom społecznym oraz sytuacjom kryzysowym w rodzinach;
- podnoszenie kwalifikacji pracowników z lokalnego systemu wsparcia rodziny w zakresie pracy z rodziną i dzieckiem;
- doskonalenie jakości współpracy pomiędzy podmiotami zajmującymi się pomocą rodzinie oraz rozwój systemu wsparcia rodziny.

7. Działania

Promowanie prawidłowego funkcjonowania modelu rodziny:

- realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców;
- organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego rodziców z dziećmi w celu integrowania członków rodziny poprzez sport, rekreację i kulturę oraz zwiększanie aktywności własnej rodzin poprzez działania realizowane w środowisku lokalnym;
- stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań;
- prowadzenie pracy socjalnej pod kątem edukacji rodzin w zakresie prawidłowego wypełniania ich funkcji.

Zabezpieczenie podstawowych potrzeb rodzin o niskim statusie materialnym:

- udzielanie najuboższym rodzinom pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych;
- zapewnianie dzieciom i młodzieży posiłków w szkołach i przedszkolach;
- pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w podręczniki i artykuły szkolne poprzez wypłatę stypendiów, zasiłków szkolnych oraz wyprawek szkolnych;
- organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny

- podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców w tym wzmacnianie zdolności do prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich oraz edukacja w zakresie doboru właściwych metod wychowawczych;
- stała aktywizacja rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych;
- organizowanie spotkań, seminariów i warsztatów poszerzających wiedzę rodziców dotyczących opieki i wychowania dziecka.

Udzielenie wsparcia i pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej:

- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- diagnoza deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo- wychowawczej, zaniedbań względem dzieci, oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym;
- zapewnienie i finansowanie rodzin wspierających;
- zapewnienie rodzinom dostępności do poradnictwa specjalistycznego, w tym psychologicznego.

Zapobieganie patologiom społecznym:

- realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Dobrzyca;
- realizacja zadań Lokalnego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Gminy Dobrzyca;
- realizacja zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Dobrzyca;
- realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Dobrzyca;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej; w zakresie problemów uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych;
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin i środowisk zagrożonych kryzysem.

Podnoszenie kwalifikacji pracowników z lokalnego systemu wsparcia rodziny w zakresie pracy z rodziną i dzieckiem:

- zwiększanie kompetencji zawodowych kadry poprzez udział w szkoleniach tematycznych, seminariach, kształceniu ustawicznym.

Doskonalenie jakości współpracy pomiędzy podmiotami zajmującymi się pomocą rodzinie oraz rozwój systemu wsparcia rodziny:

- wypracowanie procedur w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie (interwencyjne odbieranie dziecka);
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwój placówek wsparcia dziennego;
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

8. Harmonogram Działań

Program Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca jest dokumentem opracowanym na lata 2020-2022. Harmonogram działań Programu przewiduje ciągłość realizacji wyznaczonych celów w całym okresie jego wdrażania. Określa on poszczególne zadania, sposób ich realizacji oraz wskazuje realizatorów. Jako dokument otwarty, zakłada możliwość modyfikacji i dostosowania działań na rzecz wspierania rodzin, w zależności od zapotrzebowania środowiskowego.

9. Realizatorzy i Partnerzy

Koordynatorem w ramach Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzycy, jednak założenia Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020-2022 realizowane będą przez wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych oraz podmioty bądź osoby specjalizujące się i mające kontakt z dzieckiem i rodziną.

Przy realizacji programu współpracować powinny w szczególności:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzycy;
- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii;
- Kuratorzy sądowi;
- Sądy;
- Służba zdrowia;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie;
- Ośrodki Wsparcia;
- Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie;
- Komenda Powiatowa Policji w Pleszewie; Posterunek Policji w Dobrzycy

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pleszewie
- Gminne Centrum Kultury w Dobrzycy;
- Biblioteka Publiczna w Dobrzycy;
- Organizacje pozarządowe;
- Świetlice środowiskowe;
- Kościoły i związki wyznaniowe.

10. Źródła finansowania

Finansowanie Programu wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020-2022 odbywać się będzie w zależności od możliwości i potrzeb, przy udziale środków pochodzących z różnych źródeł:

- środki własne gminy Dobrzyca
- środki zewnętrzne.

11. Monitoring

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Programie Wspierania Rodziny dla Gminy Dobrzyca na lata 2020-2022 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzycy.

Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji rodzin i dzieci, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

- liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny;
- liczba dzieci w rodzinach objętych asystą;
- liczba rodzin, w których prowadzony jest monitoring sytuacji rodziny po zakończeniu asysty;
- liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną;
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych;
- liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej;
- liczba interwencji kryzysowych;
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin;
- kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania;

- kwota wydatkowana na koszty utrzymania dzieci w systemie pieczy zastępczej;
- kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku i innych form wsparcia.

Powyższy wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane podczas monitorowania realizacji programu. W przebiegu działań mogą zostać zidentyfikowane kolejne, które będą przydatne przy ocenie ich zaawansowania.

12. Ewaluacja

Informacje o przebiegu realizacji programu przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrzycy w ramach sprawozdania z realizacji zadań *ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* i przedstawia je Radzie Miejskiej w Dobrzycy wraz ze sprawozdaniem z działalności Ośrodka.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
Witalis Polrolniczak